

ØF-notat 06/2012

EUs 5 mål for 2020 i Indre Skandinavia

av

Katrine Gløtvold-Solbu og Morten Ørbeck

Østlandsforskning er et forskningsinstitutt som ble etablert i 1984. Vi har siden 2011 vært organisert som et aksjeselskap med Hedmark og Oppland fylkeskommuner, Høgskolen i Lillehammer, Sparebanken Hedmark og Stiftelsen Østlandsforskning som eiere. Østlandsforskning er lokalisert i Lillehammer, men vi har også et kontor i Hamar.

Instituttet driver anvendt, tverrfaglig og problemorientert forskning og utvikling. Østlandsforskning er orientert mot en bred og sammensatt gruppe brukere. Den faglige virksomheten er konsentrert om to områder:

- Næringsliv og regional utvikling
- Velferd, organisasjon og kommunikasjon

Østlandsforskningens viktigste oppdragsgivere er departementer, fylkeskommuner, kommuner, statlige etater, råd og utvalg, Norges forskningsråd, næringslivet og bransjeorganisasjoner.

ØF-notat 06/2012

EUs 5 mål for 2020 i Indre Skandinavia

av

Katrine Gløtvold-Solbu og Morten Ørbeck

Tittel: EUs 5 mål for 2020 i Indre Skandinavia
Forfatter: Katrine Gløtvold-Solbu og Morten Ørbeck
ØF-notat nr.: 06/2012
ISSN nr.: 0808-4653
Prosjektnummer: 1130
Prosjektnavn: Forprosjekt: EUs 5 mål for 2020 i Indre Skandinavia
Oppdragsgiver: Hedmark fylkeskommune

Prosjektleder: Morten Ørbeck

Referat: Notatet gir en status på de fem overordnede mål i EUROPA 2020 - EUs agenda for smart, bærekraftig og inkluderende vekst - for hver av partnerregionene i Indre Skandinavia. I første omgang klargjøres hva målene går på, hvordan det ser ut nasjonalt og hva som er status i Norge og Sverige mht. statistikktilgang på regionalt nivå.

Emneord: Europa 2020

Dato: November 2012

Antall sider: 27

Pris: Kr 100,-

Utgiver: Østlandsforskning
Postboks 223
2601 Lillehammer

Telefon 61 26 57 00

Telefaks 61 25 41 65

epost: post@ostforsk.no

<http://www.ostforsk.no>

Dette eksemplar er fremstilt etter KOPINOR, Stenergate 1 0050 Oslo 1. Ytterligere eksemplarfremstilling uten avtale og strid med åndsverkloven er straffbart og kan medføre erstatningsansvar.

FORORD

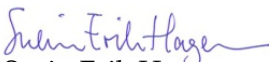
INTERREG Sverige-Norge er et kontraktsfestet samarbeid mellom fylker og län langs den svensk-norske grensen. Fylkene Hedmark, Akershus og Østfold og de to svenske länene Värmland og Dalarna utgjør her grenseregionen Indre Skandinavia.

Siden sommeren 2011 har regionene i Indre Skandinavia arbeidet seg fram til et felles grunnlag for neste generasjon INTERREG-samarbeid over grensen. I samsvar med prinsippet om flernivåstyring, er både EUs og nasjonale mål førende for samarbeidet over grensen fram mot år 2020.

Notatet inngår i et arbeid med å gi status på de fem overordnede mål i EUROPA 2020 - EUs agenda for smart, bærekraftig og inkluderende vekst - for hver av partnerregionene i Indre Skandinavia, fordelt på hovedindikatorer. I første omgang klargjøres hva målene går på, hvordan det ser ut nasjonalt (Eurostat har lagt opp statistikk ift. målene) og hva som er status i Norge og Sverige mht. statistikktilgang på regionalt nivå. Dette som et utgangspunkt for det videre arbeid med å vurdere sammenlignbare målindikatorer for partnerregionene som kan følges statistisk over tid

Som et uttrykket vedlegg til dette notatet er det utarbeidet et regneark med et omfattende underlagsmateriale som ligger til grunn for tabellene i notatet. Det gjøres oppmerksom på at arbeidet med notatet i hovedsak ble utført i april 2012 og dermed er basert på den da tilgjengelige statistikk.

Lillehammer/Hamar, 1. november 2012

Svein Erik Hagen
forskningsleder

Morten Ørbeck
prosjektleder

Innhold

1	Innledning	7
2	Syssetsetting	9
3	Forskning og utvikling	11
4	Klima/energi (20-20-20)	13
4.1	Klimagassutslipp.....	13
4.2	Fornybar energi	14
4.3	Energieffektivisering	16
5	Utdanning	19
5.1	Skoleavhoppere.....	19
5.2	Høyere utdanninge	20
6	Fattigdom og sosial ekskludering	23
6.1	Lav arbeidsdeltakelse.....	23
6.2	Lav disponibel inntekt.....	23
6.3	Materiell fattigdom	25
7	Referanseliste	27

Tabeller

Tabell 1:	Syssetsettingsgraden i Østfold, Akershus og Hedmark, 2010	10
Tabell 2:	Syssetsettingsgraden i Värmland og Dalarna, 2010	10
Tabell 3:	Andelen av BNP som investeres i forskning og utvikling (F&U)	11
Tabell 4:	Andelen av BNP som investeres i forskning og utvikling (F&U)	12
Tabell 5:	Klimagassutslipp 1991 og 2009. 1.000 tonn CO2-ekvivalenter	14
Tabell 6:	Klimagassutslipp 1990 og 2009. 1.000 tonn CO2-ekvivalenter	14
Tabell 7:	Andel fornybar energi i 2009. GWh og prosent.....	15
Tabell 8:	Andel fornybar energi i 2009. GWh og prosent.....	16
Tabell 9:	Energieffektivitet i 2009. Kilo oljeekvivalenter per 1000 Euro	16
Tabell 10:	Energieffektivitet i 2009. Kilo oljeekvivalenter per 1000 Euro	17
Tabell 11:	Andelen personer i alderen 20-24 år som ikke er i utdanning eller er lærlinger	20
Tabell 12:	Andelen personer i alderen 18-24 år med grunnskole som høyeste fullførte utd.	20
Tabell 13:	Andelen personer 30-39 år som har fullført høyere utdanninge	21
Tabell 14:	Andelen personer 30-34 år som har fullført høyere utdanninge	21
Tabell 15:	Andelen husholdninger med lavere inntekt enn 60 % av median inntekta, 2009	24
Tabell 16:	Andelen personer med lavere inntekt enn 60 % av median inntekta, 2010.....	25

1 INNLEDNING

EUs strategi for vekst og sysselsetting - Europa 2020 - er basert på Lisboa-strategien, men legger mer vekt på gjenoppbygging etter den økonomiske nedgangen. Sentrale elementer av EUs nye sosiale agenda som ble vedtatt i 2008, vil bli videreført i Europa 2020-strategien. På sitt møte 17. juni 2010 ble Det europeiske råd enige om fem konkrete mål knyttet til økt sysselsetting, økt forskning, klima- og energi, utdanning og fattigdomsreduksjon:

Overordnede mål	Indikatorer
75 % av befolkningen i alderen 20-64 år skal være sysselsatt	Sysselsettingsrate fordelt på kjønn og aldersgruppen 20-64 år
3 % av EUs BNP skal være investert i FoU	Totale bruttoutgifter på forskning og utvikling (FoU)
Redusere klimagassutslippene med 20 % sammenlignet med 1990. Øke andelen fornybar energi av det totale energiforbruket. Øke energi effektiviteten med 20 %.	Klimagassutslipp, basisår 1990
	Andelen fornybar energi av det totale energiforbruket
	Energi intensitet i økonomien (indikator <i>Energibesparelse</i> , som er under utvikling)
Andelen som slutter etter fullført grunnskoleutdanning skal være under 10 % og minst 40 % av de i alderen 30-34 år har fullført høyere utdanning eller tilsvarende	Andelen som slutter etter fullført grunnskole utdanning og ikke tar videre utdanning eller er lærling
	Andelen høyere utdanning i aldersgruppen 30-34 år
En målsetting om å redusere fattigdom ved at minst 20 millioner mennesker løftes ut av faren for fattigdom og sosial eksklusjon	<i>Mennesker med fare for fattigdom og sosialekskludering (sammensetning av indikatorene nedenfor)</i>
	Mennesker som bor i husholdninger med veldig lav arbeidsintensitet
	Folk "med fare for fattigdom" etter sosiale overføringer
	Svært fattige mennesker, materielt sett

2 SYSSELSETTING

Målet er at 75 % av befolkningen i alderen 20-64 skal være sysselsatt. I følge Eurostat er situasjonen i 2010 på 68,6 % i EU27, 78,7 % i Sverige og 79,6 % i Norge.

Short Description: The employment rate is calculated by dividing the number of persons aged 20 to 64 in employment by the total population of the same age group. The indicator is based on the EU Labour Force Survey. The survey covers the entire population living in private households and excludes those in collective households such as boarding houses, halls of residence and hospitals. Employed population consists of those persons who during the reference week did any work for pay or profit for at least one hour, or were not working but had jobs from which they were temporarily absent.

Definisjonen av sysselsatte i SSBs arbeidskraftundersøkelse og SCBs Arbetskraftsundersökningarna ligger tett opp til definisjonen som ligger til grunn for definisjonen av sysselsatte i EUs mål for 2020. Dette er en bredere definisjon av sysselsatte enn den registerbaserte statistikken, derfor vil sysselsettingsgraden Eurostat opererer med være høyere enn den vi finner i de regionaliserbare tallene. Vi har brukt registerbasert statistikk for å få sysselsettingsgraden fordelt på riktig aldersinndeling og fylkes-/länsnivå.

Sysselsettingsgraden i Akershus og Hedmark oppfyller allerede EUs mål for 2020, mens Østfold er nesten i mål, de ligger under med et halvt prosentpoeng. I Dalarna har de også passert EUs mål om en sysselsettingsgrad på minst 75 %, mens Värmland har et lite stykke igjen med sin sysselsettingsgrad på 73,9 %.

Värmlands lave tall skyldes høy pendling til Norge og måten dette håndteres i statistikken. Grensependlerne inngår nemlig i befolkningsstatistikkens tall for innbyggere 20-64 år, men ikke i svensk registerbasert arbeidsmarkedsstatistikk. Når vi vet at Värmland i 2009 hadde 5.462 innbyggere som pendlet til Norge, hvorav 5.157 var i alderen 20-64 år, tilsier det at sysselsettingsgraden i Värmland egentlig skal være 3,3 prosent høyere enn i tabellen, dvs. 77,2 prosent. På samme måte tilsier de 1.339 grensependlerne fra Dalarna, hvorav 1.280 var i alderen 20-64 år at sysselsettingsgraden i Dalarna egentlig skal være 0,8 prosent høyere enn i tabellen, dvs. 78,0 prosent. Også på landsbasis i Sverige er sysselsettingsgraden egentlig 0,8 prosent høyere enn i tabellen, dvs. 76,9, når vi tar hensyn til de totalt 28.141 pendlerne til Norge, hvorav 26.605 i alderen 20-64 år, og samtidig de 20.189 pendlerne til Danmark, hvorav 19.767 i alderen 20-64 år.

Tabell 1: Sysselsettingsgraden i Østfold, Akershus og Hedmark, 2010

	Sysselsatte personer etter bosted, 20-64 år	Befolkning 20-64 år	Andelen sysselsatte
Østfold	120 090	161 182	74,5 %
Akershus	257 535	320 877	80,3 %
Hedmark	84 083	110 420	76,1 %
Norge, Fylkesfordelt	2 298 142	2 932 729	78,4 %
Norge, Eurostat			79,6 %

Kilde: SSB. Bearbeidet av ØF

Tabell 2: Sysselsettingsgraden i Värmland og Dalarna, 2010

	Sysselsatte personer etter bosted, 20-64 år	Befolkning 20-64 år	Andelen sysselsatte
Värmland	114 323	154 754	73,9 %
Dalarna	120 018	155 498	77,2 %
Sverige, länsfordelt	4 172 565	5 494 760	75,9 %
Sverige, Eurostat			78,7 %

Kilde: SCB

Denne statistikken er tilgjengelig på kommunenivå på begge sider av grensen. Bortsett fra at statistikken på norsk side har inndelingen 20-66 år istedenfor til 64 år, på kommunenivå.

3 FORSKNING OG UTVIKLING

Mål om at 3 % av BNP skal investeres i forskning og utvikling (FoU). I følge Eurostat er situasjonen på 2,0 % i EU27, 3,42 % i Sverige og 1,71 % i Norge.

Short Description: The indicator provided is GERD (Gross domestic expenditure on R&D) as a percentage of GDP. "Research and experimental development (R&D) comprise creative work undertaken on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge, including knowledge of man, culture and society and the use of this stock of knowledge to devise new applications" (Frascati Manual, 2002 edition, § 63). R&D is an activity where there are significant transfers of resources between units, organisations and sectors and it is important to trace the flow of R&D funds.

Den norske FoU statistikken på fylkesnivå publiseres av NIFU og SSB publiserer de fylkesfordelte bruttonasjonalproduktene.

Statistikken for Sverige er fra 2007, siden det er det siste året hvor FoU-statistikken, som publiseres annen hvert år, sammenfaller med det länsfordelte BNP, som sist ble publisert i 2008. FoU-statistikken for länene i Sverige er fordelt på sektorer og summert av oss. Dette kan gi noe dobbelttelling fordi noe av det som er registrert som landstingenes egen FoU kan finnes igjen i universitet og høyskolens sektorens FoU-utgifter (Avtale om medisinstudium og forskning). Men feilkilder er uansett beskjedne fordi landstinget og kommuner sine utgifter til FoU i Värmland og Dalarna utgjør 12 mill i hvert av länene, så det er en relativt liten andel sett i forhold til det länsfordelt BNP (henholdsvis 0,01 % og 0,02 %, se vedlegg). Utgiftene til FoU i sektoren for frivillige organisasjoner er ikke fordelt på län, men det utgjør kun 179 mill på nasjonalt nivå.

Tabell 3: Andelen av BNP som investeres i forskning og utvikling (F&U) i Østfold, Akershus og Hedmark, 2009

	F&U utgifter (i mill. kr)	BNP fylkesfordelt (i mill. kr)	F&U andel av BNP
Østfold	646	69 963	0,9 %
Akershus	5 939	183 841	3,2 %
Hedmark	179	48 654	0,4 %
Norge, Fylkesfordelt	41 885	1 687 236	2,5 %
Norge, Eurostat			1,71 %

Kilde: SSB og NIFU. Bearbeidet av ØF

Tabell 4: Andelen av BNP som investeres i forskning og utvikling (F&U) fordelt på sektorer i Värmland og Dalarna, 2007

	F&U utgifter (mill. kr)	BNP fylkesfordelt (mill. kr)	F&U andel av BNP
Värmland	1 240	75 452	1,64 %
Dalarna	719	86 716	0,83 %
Sverige, länsfordelt	10 6194	3 126 018	3,40 %
Sverige, Eurostat			3,42 % ¹

Kilde: SCB. Bearbejdet av ØF

For Indre Skandinavia i Norge skiller Akershus seg markant ut med en FoU-aktivitet tilsvarende 3,2 % av fylkesfordelt bruttonasjonalprodukt, som er mer enn EUs mål for 2020. Dette skyldes i all hovedsak Universitet for miljø- og biovitenskap på Ås med omliggende forskningsinstitutter. I Østfold er FoU-andel 0,9 %, mens Hedmark er nede i 0,4 % som andel av fylkesfordelt BNP.

I Värmland utgjør FoU-aktiviteten 1,64 % sett i forhold til det länsfordelte BNP. Dette er en god del mindre enn EUs mål om 3 %. For Dalarna er situasjonen enda verre med bare 0,82 % sett i forhold til det länsfordelte BNP.

Grunnen til avviket mellom SSBs norske tall og Eurostat er at i de fylkesvise BNP er ikke oljesektoren inkludert. Denne sektorens verdiskaping er ikke brutt ned regionalt.

¹ Eurostat sitt tall er for 2010

4 KLIMA/ENERGI (20-20-20)

4.1 Klimagassutslipp

Målet er en 20 % reduksjon av klimagassutslipp ift. 1990-nivå. I følge Eurostat er situasjonen i 2009 på -17 % i EU27, -17 % i Sverige og +3 % i Norge.

Dette målet utgjør sammen med en rekke andre EU- målsetninger en såkalt energi- og klimahandlingspakke som ble lovfestet i januar 2009, og er kjent som de såkalte 20/20/20 målsetningene før 2020. Det er følgende:

- Redusere EU's utslipp av drivhusgasser med minst 20 prosent fra 1990-nivået
- Økning av fornybarandelen i EU til 20 prosent (se senere omtale)
- 20 prosent reduksjon av primært energiforbruk sammenlignet med en referansebane, som skal oppnås ved energieffektivisering (se senere omtale)

Short Description: This indicator shows trends in total man-made emissions of the 'Kyoto basket' of greenhouse gases. It presents annual total emissions in relation to 1990 emissions. The 'Kyoto basket' of greenhouse gases includes: carbon dioxide (CO₂), methane (CH₄), nitrous oxide (N₂O), and the so-called F-gases (hydrofluorocarbons, perfluorocarbons and sulphur hexafluoride (SF₆)). These gases are aggregated into a single unit using gas-specific global warming potential (GWP) factors. The aggregated greenhouse gas emissions are expressed in units of CO₂ equivalents. The indicator does not include emissions and removals related to land use, land-use change and forestry (LULUCF); nor does it include emissions from international aviation and international maritime transport. CO₂ emissions from biomass with energy recovery are reported as a Memorandum item according to UNFCCC Guidelines and not included in national greenhouse gas totals. The EU as a whole is committed to achieving at least a 20% reduction of its greenhouse gas emissions by 2020 compared to 1990. This objective implies: - a 21 % reduction in emissions from sectors covered by the EU ETS (emission trading scheme) compared to 2005 by 2020; - a reduction of 10 % in emissions for sectors outside the EU ETS. To achieve this 10% overall target each Member State has agreed country-specific greenhouse gas emission limits for 2020 compared to 2005 (Council Decision 2009/406/EC). Data Source: European Environment Agency.

I SSBs statistikkbank (Tabell 08615) finner vi kommunetall for klimautslipp for årene 1991, 1995, 2000, 2005, 2008 og 2009. Tall er tilgjengelig både for ulike klimagasser og utslippssektorer og både i tonn av de ulike gasser og omregnet til CO₂-ekvivalenter. Det er imidlertid usikkerhet knyttet til denne kommunefordelte utslippsstatistikkens fremtidige skjebne.

Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS) står i Sverige ansvarlig for en database med kommunefordelte tall for utslipp av klimagasser og data er tilgjengelig fr 1990, 19965, 2000, 2005, 2006, 2007, 2008 og 2009. Som i Norge er tall tilgjengelig både for ulike klimagasser og utslippssektorer og både i tonn av de ulike gasser og omregnet til tonn CO2-ekvivalenter.

Tabell 5: Klimagassutslipp 1991 og 2009. 1.000 tonn CO2-ekvivalenter

	Samlede utslipp 1991	Samlede utslipp 2009	Endring 1991-2009
Østfold	1 589,5	1 619,7	+2 %
Akershus	1 734,9	1 954,3	+13 %
Hedmark	1 136,7	1 146,7	+1 %
Norge, Fylkesfordelt	36 468,3	35 506,4	-3 %
Norge, Eurostat			+3 %

Kilde: SSB

Tabell 6: Klimagassutslipp 1990 og 2009. 1.000 tonn CO2-ekvivalenter

	Samlede utslipp 1990	Samlede utslipp 2009	Endring 1990-2009
Värmland	2 197,2	1 634,6	-26 %
Dalarna	2 351,2	1 872,2	-20 %
Sverige, länsfordelt	71 815,5	59 053,5	-18 %
Sverige, Eurostat			-17 %

Kilde: Naturvårdsverket/RUS

Avviket mellom utviklingen i summen av norske fylker og norske totaltall fra Eurostat skyldes i hovedsak at totaltallene også omfatter de store utslippene fra norsk kontinentalsokkel. At utslippene er økt på norsk side av Indre Skandinavia, mens de er betydelig redusert på svensk side, må ses i sammenheng med at historisk høy el-anvendning i Norge gjør at kuttene i Norge i større grad på tas gjennom mobile kilder enn i Sverige hvor det har vært en stor overgang fra olje til klimanøytral bioenergi i oppvarmingssektoren.

4.2 Fornybar energi

Målet er at 20 % av energiforbruket skal komme fra fornybar energi. I følge Eurostat er situasjonen på 11,7 % i EU27, 47,3 % i Sverige (nasjonalt måltall=49) og 64,9 % i Norge.

Short Description: This indicator is calculated on the basis of energy statistics covered by the Energy Statistics Regulation. It may be considered an estimate of the indicator described in Directive 2009/28/EC, as the statistical system for some renewable energy technologies is not yet fully developed to meet the requirements of this Directive. However, the contribution of these technologies is rather marginal for the time being. More information about the renewable energy shares calculation methodology and Eurostat's annual energy statistics can be found in the

Renewable Energy Directive 2009/28/EC , the Energy Statistics Regulation 1099/2008 and in DG ENERGY transparency platform http://ec.europa.eu/energy/renewables/index_en.htm.

Dette målet er nedfelt i EUs fornybardirektiv som i desember 2011 også ble innlemmet i EØS-avtalen. Målet er at i 2020 skal EU ha en andel fornybar energi som er 20 prosent av totalt energibruk. Dette er en betydelig økning fra 2005 hvor andelen fornybar energi i EU var på rundt 8,5 prosent. I tillegg skal alle medlemslandene og Norge ha en andel på 10 prosent fornybar energi i transportsektoren i 2020. Fornybardirektivet spesifiserer krav til hvert land slik at andelen i EU samlet blir 20 prosent. Sveriges måltall er 49 prosent, mens Norge skal ha en andel på 67,5 prosent fornybar energi i 2020. Dette er det klart høyeste målet i Europa.

I SSBs statistikkbank (tabell 06926) finner vi kommunetall for energibruken fordelt på energibærere og forbrukssektor for årene 2005-2009. Det er imidlertid usikkerhet knyttet til denne kommunefordelte energistatistikkens kvalitet og fremtidige skjebne.

I SCBs statistikkbank finner vi kommunetall for energibruk fordelt på energibærere og forbrukssektor for 1990, 1995, 2000 og årene 2001-2008. Ny statistikkinnføring er brukt for 2009. Problemet med tallene er at de i mange tilfeller er "prikket" av hensyn til anonymisering.

De offisielle beregningene fornybarandelen bygger på en relativt komplisert modell som er vanskelig å bruke på regionalt nivå. Dette skyldes bl.a. håndtering av overføringstap i el- og fjernvarmenett, import og eksport og effekten av varmpumper. Dette forklarer avviket mellom sum fylkesfordelt og nasjonale tall i Norge. For øvrig kan den høye fornybarandelen i Norge forklares med den høye andelen vannkraft. For Sverige har vi delvis måtte beregne länstallene pga. mangelfull regional statistikk. Disse beregningene må tolkes med forsiktighet og bør gjennomgås nærmere.

Tabell 7: Andel fornybar energi i 2009. GWh og prosent

	Fornybar energi	Sum energibruk	Fornybarandel
Østfold	8 440	12 898	65 %
Akershus	8 261	14 817	56 %
Hedmark	4 106	7 145	57 %
Norge, Fylkesfordelt	126 931	218 350	58 %
Norge, Eurostat			65 %

Kilde: SSB

Tabell 8: Andel fornybar energi i 2009. GWh og prosent

	Fornybar energi ²	Sum energibruk ³	Fornybarandel
Värmland	8 700	17 400	50 %
Dalarna	7 200	15 600	46 %
Sverige, länsfordelt	180 400	382 100	47 %
Sverige, Eurostat			47,3 %

Kilde: SCB

4.3 Energieffektivisering

Målet er en 20 % økning i energieffektiviteten (definert som energibruk i (kilogram oljeekvivalenter per 1 000 Euro). I følge Eurostat er situasjonen 165,20 i EU27, 147,88 i Sverige og 135,79 i Norge

Short Description: This indicator is the ratio between the gross inland consumption of energy and the gross domestic product (GDP) for a given calendar year. It measures the energy consumption of an economy and its overall energy efficiency. The gross inland consumption of energy is calculated as the sum of the gross inland consumption of five energy types: coal, electricity, oil, natural gas and renewable energy sources. The GDP figures are taken at chain linked volumes with reference year 2000. The energy intensity ratio is determined by dividing the gross inland consumption by the GDP. Since gross inland consumption is measured in kgoe (kilogram of oil equivalent) and GDP in 1 000 EUR, this ratio is measured in kgoe per 1 000 EUR.

Som omtalt foran har vi både i Sverige og Norge kommunetall for energibruken med angitte svakheter og usikkerheter. Denne kan imidlertid enkelt omregnes fra GWh til kilo oljeekvivalenter (1 tonn oljeekvivalenter = 11,75 GWh). Når det gjelder nevneren i brøken har vi imidlertid kun data på fylkes-/länsnivå i begge land. Disse er omregnet til Euro med en kurs på hhv. 8 NOK/Euro og 9 SEK/Euro.

Tabell 9: Energieffektivitet i 2009. Kilo oljeekvivalenter per 1000 Euro

	Sum energibruk, GWh	BNP, Mill. kroner	Energieffektivitet i kg oljeekvivalenter per 1000- Euro
Østfold	12 898	42 134	208
Akershus	14 817	94 454	107
Hedmark	7 145	30 907	157
Norge, Fylkesfordelt	218 350	976 515	152
Norge, Eurostat			136

Kilde: SSB

² Tallene for fornybar energi på länsnivå er delvis basert på statistikk og delvis beregnet på bakgrunn av nasjonale tall

³ Tall for samlet energibruk i Värmland er fra 2008.

Tabell 10: Energieffektivitet i 2009. Kilo oljeekvivalenter per 1000 Euro

	Sum energibruk, GWh	BNP, Mill. kroner	Energieffektivitet i kg oljeekvivalenter per 1000- Euro
Värmland	17 400	58 845	227
Dalarna	15 600	62 919	190
Sverige, länsfordelt	382 100	2 265 447	129
Sverige, Eurostat			148

Kilde: SCB

Som under FoU skyldes avviket mellom sum fylkesfordelt og nasjonale tall den norske petroleumsvirksomheten som gjør nevneren i regnestykket mye større for Norge som nasjon enn hva summe av fylkene gir. Avviket mellom länsfordelt i Sverige og Eurostats tall for Sverige må undersøkes nærmere.

5 UTDANNING

5.1 Skoleavhoppere

Målet er at under 10 % av befolkningen i alderen 18-24 år skal ha grunnskole som høyeste fullførte utdanning og ikke tar videre utdanning eller går i lære. I følge Eurostat er situasjonen 14,1 % i EU27, 9,7 % i Sverige og 17,4 % i Norge.

Short Description: From 20 November 2009, this indicator is based on annual averages of quarterly data instead of one unique reference quarter in spring. Early leavers from education and training refers to persons aged 18 to 24 fulfilling the following two conditions: first, the highest level of education or training attained is ISCED 0, 1, 2 or 3c short, second, respondents declared not having received any education or training in the four weeks preceding the survey (numerator). The denominator consists of the total population of the same age group, excluding no answers to the questions "highest level of education or training attained" and "participation to education and training". Both the numerators and the denominators come from the EU Labour Force Survey.

Utgangspunktet for Eurostat sin statistikk er ikke utdanningsstatistikk, men arbeidskraftundersøkelsen. Arbeidskraftundersøkelsen fanger opp unge voksne som er i utdanningsløp, deltar på kurs og lignende i løpet av siste fire uker, siden den baserer seg på personlige intervjuer. Det vil omfatte langt flere enn de som utdanningsstatistikken fanger opp, fordi denne kun registrerer de som har fullført eller tar ordinær videregående utdanning. Statistikken for skoleavhoppere slik den blir definert av Eurostat og Arbeidskraftundersøkelsen publiseres ikke på fylkes- og länsnivå. Vi har derfor måttet benytte utdanningsstatistikken som finnes på fylkes- og länsnivå.

Norsk utdanningsstatistikk publiseres for aldersinndelingen 20-24 år. Ser en på personer mellom 20-24 år og deres høyeste fullførte utdanning og i tillegg om de er elever på videregående skole eller er lærlinger, får en at mellom 27,8 % og 33 % av ungdommene i den norske delen av Indre Skandinavia er skoleavhoppere.

30 % befolkningen i aldersgruppen 18-24 år i Värmland har grunnskole som høyeste fullførte utdanning og tilsvarende 33,4 % i Dalarna.

Tabell 11: Andelen personer i alderen 20-24 år som ikke er i utdanning eller er lærlinger i Østfold, Akershus og Hedmark, 2010

	Antall personer 20-24 år som har fullført videregående eller høyere utdanning	Antall personer 20-24 år som er i videregående skole eller lærlinger	Befolkning 20-24 år	Andelen som ikke er i utdanning eller er lærling
Østfold	9 640	1 112	16 126	33,3 %
Akershus	20 421	2 085	31 160	27,8 %
Hedmark	7 013	1 013	11 299	29,0 %
Norge, Fylkesfordelt	205 096	25 070	319 016	27,9 %
Norge, Eurostat				17,4 %

Kilde: SSB. Bearbeidet: ØF

Tabell 12: Andelen personer i alderen 18-24 år som har grunnskole som høyeste fullførte utdanning i Värmland og Dalarna, 2010

	Andelen personer 18-24 år som har fullført videregående eller høyere utdanning	Andelen som ikke er i utdanning eller er lærling
Värmland	70,1 %	29,9 %
Dalarna	66,6 %	33,4 %
Sverige, länsfordelt		30,5 %
Sverige, Eurostat		9,7 %

Kilde: SCB

Avvik mellom våre nasjonale tall og Eurostat skyldes definisjonen av skoleavhoppere. Det undersøkes nærmere om en kan få tilgang på arbeidskraftundersøkelsen på fylkesnivå fra SSB. Vi kan ikke sammenligne tallene over grensen, da det opereres med forskjellig aldersinndeling på norsk og svensk side og på svensk side har vi ikke tall for elever og lærlinger fordelt på alder.

5.2 Høyere utdanning

Minst 40 % av gruppen 30-34 skal ha avsluttet nivå 3-utdanning (ISCED 1997 - International Standard Classification of Education - of 5-6), det vil si høyere utdanning som høgskole og universitet.. I følge Eurostat er situasjonen 33,6 % i EU27, 45,8 % i Sverige og 47,3 % i Norge.

Short Description: The share of the population aged 30-34 years who have successfully completed university or university-like (tertiary-level) education with an education level ISCED 1997 (International Standard Classification of Education) of 5-6. This indicator measures the Europe 2020 strategy's headline target to increase the share of the 30-34 years old having completed tertiary or equivalent education to at least 40% in 2020.

Den offentlige norske statistikken finnes kun for aldersinndelingen 30-39 år. Akershus har allerede nesten nådd målet om at 40 % skal ta høyere utdanning og ligger over

landsgjennomsnittet. Østfold og Hedmark er relativt langt fra målet om at 40 % skal ha høyere utdanning og er lavere enn landsgjennomsnittet.

Värmland har nesten nådd målet om at 40 % av befolkningen mellom 30-34 år skal ha høyere utdanning, men både Värmland og Dalarna har en mye lavere andel enn landsgjennomsnittet.

Tabell 13: Andelen personer 30-39 år som har fullført høyere utdanning i Østfold, Akershus og Hedmark, 2010

	Andelen personer 30-39 år som har fullført høyere utdanning
Østfold	30,5 %
Akershus	39,0 %
Hedmark	32,3 %
Norge, Fylkesfordelt	38,4 %
Norge, Eurostat	47,3 %

Kilde: SSB

Tabell 14: Andelen personer 30-34 år som har fullført høyere utdanning i Värmland og Dalarna, 2010

	Andelen personer 30-34 år som har fullført høyere utdanning
Värmland	38,5 %
Dalarna	35,4 %
Sverige, länsfordelt	45,7 %
Sverige, Eurostat	45,8 %

Kilde: SCB

Avviket mellom statistikken for Sverige og Norge og mellom SSB sine tall og Eurostat kan skyldes aldersinndelingen. Det kan vurderes nærmere om en skal bestille data fra SSB som har den riktige aldersinndeling, da det nok er mulig. Også kommunetall antas mulig å bestille.

6 FATTIGDOM OG SOSIAL EKSKLUDERING

Minst 20 millioner færre i, eller med risiko for, fattigdom og sosial ekskludering. I følge Eurostat er situasjonen 115.479.000. (23,4%) i EU27, 1.418.000 (15,0%) i Sverige og 737.000 (17,4%) i Norge.

Short Description: The Europe 2020 strategy promotes social inclusion, in particular through the reduction of poverty, by aiming to lift at least 20 million people out of the risk of poverty and social exclusion. This indicator corresponds to the sum of persons who are: at risk of poverty or severely materially deprived or living in households with very low work intensity. Persons are only counted once even if they are present in several sub-indicators. At risk-of-poverty are persons with an equivalised disposable income below the risk-of-poverty threshold, which is set at 60 % of the national median equivalised disposable income (after social transfers). Material deprivation covers indicators relating to economic strain and durables. Severely materially deprived persons have living conditions severely constrained by a lack of resources, they experience at least 4 out of 9 following deprivations items: cannot afford i) to pay rent or utility bills, ii) keep home adequately warm, iii) face unexpected expenses, iv) eat meat, fish or a protein equivalent every second day, v) a week holiday away from home, vi) a car, vii) a washing machine, viii) a colour TV, or ix) a telephone. People living in households with very low work intensity are those aged 0-59 living in households where the adults (aged 18-59) work less than 20% of their total work potential during the past year.

6.1 Lav arbeidsdeltakelse

Målet er at færrest mulig skal bo i husholdninger med liten arbeidsdeltakelse. I følge Eurostat er situasjonen 37.857.000 (10,0 %) i EU27, 418.000 (5,9 %) i Sverige og 284.000 (7,3 %) i Norge.

Short Description: People living in households with very low work intensity are people aged 0-59 living in households where the adults work less than 20% of their total work potential during the past year.

Denne statistikken er vanskelig tilgjengelig.

6.2 Lav disponibel inntekt

Målet er at færrest mulig har en disponibel inntekt som er lavere enn 60 % av den nasjonale median inntekta. I følge Eurostat er situasjonen 80.870.000 (16,4 %) i EU27, 1.212.000 (12,9 %) i Sverige og 553.000 (11,2 %) i Norge.

Short Description: The persons with an equivalised disposable income below the risk-of-poverty threshold, which is set at 60 % of the national median equivalised disposable income (after social transfers).

Den norske statistikken ser på disponibel inntekt etter skatt⁴ for husholdningene og ikke enkelt personer. Den nasjonale median inntekta for husholdningene i Norge var i 2009 kr 397 000 og 60 % av den er kr 238 200. Inntektsstatistikken rapporteres i inntektsintervaller så vi har sett på andelen husholdninger som med kr 249 999 i disponibel inntekt og lavere. På nasjonalt nivå lever 26 % av husholdningene på 60 % av den nasjonale median inntekta. I Østfold og Hedmark er andelen litt høyere, henholdsvis 27 % og 28 %, mens i Akershus lever 20 % av husholdningene på 60 % av medianinntekta.

I Sverige rapporteres den nasjonale median inntekta til kr 133 800 og 60 % av den utgjør kr 80 280. Både nasjonalt og på länsnivå lever mellom 12-13 % av personene på 60 % av median inntekta. I beregningene har vi sett bort i fra personer som ikke har kr 0 i inntekt, som for eksempel barn.

Tabell 15: Andelen husholdninger med lavere inntekt enn 60 % av median inntekta, 2009

	Median inntekta i fylket	60 % av median inntekta	Andelen husholdninger med lavere inntekt enn 60 % av den nasjonale median inntekta (andelen husholdninger med 249 999 kr i inntekt og lavere)
Østfold	382 000	229 200	27,0 %
Akershus	469 000	281 400	20,0 %
Hedmark	370 000	222 000	28,0 %
Norge, Fylkesfordelt	397 000	238 200	26,0 %
Norge, Eurostat			11,2 %

Kilde: SSB. Beregnet: ØF

⁴ SSB definerer Inntekt etter skatt: Dette begrepet omfatter summen av alle yrkesinntekter (lønn- og næringsinntekt), kapitalinntekter (blant annet renteinntekter og avkastning på verdipapirer) og diverse overføringer (for eksempel ulike typer pensjoner, arbeidsledighetstrygd, barnetrygd, kontantstøtte, bostøtte, sosialhjelp etc.) mottatt i løpet av året. Til fratrukk kommer utlignet skatt og negative overføringer (det vil si pensjonspremier i arbeidsforhold og betalt barnebidrag). For de fleste husholdninger vil denne inntekten tilsvare det man har disponibelt til forbruk og sparing.

Tabell 16: Andelen personer med lavere inntekt enn 60 % av median inntekta, 2010

	Median inntekta i länet	60 % av median inntekta	Andelen personer med lavere inntekt enn 60 % av median inntekta (andelen personer med 79 000 kr i inntekt og lavere)
Värmland	127 800	76 680	12,9 %
Dalarnas	137 300	82 380	12,6 %
Sverige, länsfordelt	133 800	80 280	12,2 %
Sverige, Eurostat			12,9 %

Kilde SCB. Beregnet: ØF

Avviket mellom den norske og Eurostat sin statistikk kan muligens skyldes at den ene ser på husholdninger mens den andre ser på individnivå og at vi ikke har tall for eksakt median, kun for nærmeste 50.000.

Denne statistikken er ikke mulig å få ned på regionalt eller kommunenivå.

6.3 Materiell fattigdom

Målet er at færrest mulig opplever materiell fattigdom. I følge Eurostat er situasjonen 40.084.000 (8,1 %) i EU27, 125.000 (1,3 %) i Sverige og 101.00 (2 %) i Norge.

Short Description: The collection "material deprivation" covers indicators relating to economic strain, durables, housing and environment of the dwelling. Severely materially deprived persons have living conditions severely constrained by a lack of resources, they experience at least 4 out of 9 following deprivations items: cannot afford i) to pay rent or utility bills, ii) keep home adequately warm, iii) face unexpected expenses, iv) eat meat, fish or a protein equivalent every second day, v) a week holiday away from home, vi) a car, vii) a washing machine, viii) a colour TV, or ix) a telephone.

Denne statistikken er vanskelig tilgjengelig.

7 REFERANSELISTE

Eurostat: http://ec.europa.eu/europe2020/reaching-the-goals/targets/index_en.htm
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators

NIFU – FoU statistikkbanken:

<http://www.nifu.no/Norway/SitePages/Articlelisting.aspx?ItemId=1926&ListId=3074294f-5cf7-4988-b2da-72ceaa435ff1>

SSB: www.ssb.no

SCB: www.scb.se

RUS/Naturvårdsverket: <http://utslappisiffror.naturvardsverket.se>

Notatet gir en status på de fem overordnede mål i EUROPA 2020 - EUs agenda for smart, bærekraftig og inkluderende vekst - for hver av partnerregionene i Indre Skandinavia. I første omgang klargjøres hva målene går på, hvordan det ser ut nasjonalt og hva som er status i Norge og Sverige mht. statistikktilgang på regionalt nivå.

ØF-notat 06/2012
ISSN nr: 0808-4653